

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу Давиденко Олени Вячеславівни «Особливості перебігу та прогнозу обструктивного бронхіту у дітей грудного віку з наслідками перинатального ураження центральної нервової системи», подану до офіційного захисту у спеціалізовану вчену раду Д 64.600.04 при Харківському національному медичному університеті МОЗ України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія

Актуальність теми дослідження. Загальне зростання захворювань органів дихання, які в структурі дитячої захворюваності традиційно займають перше місце, залишається актуальною проблемою в педіатрії (Ю.Г.Антипкін, 2016; В.Ф. Лапшин, 2016). Це пояснюється впливом комплексу несприятливих факторів, серед яких медико-біологічним та соціально-економічним належить провідна роль. Так, за даними центру медичної статистики МОЗ України це показник становить 918,4 на 1000 дитячого населення.

Однією з проблем дитячої пульмонології є обструктивний бронхіт (ОБ), який у дітей раннього віку відрізняється тяжкістю перебігу, обумовленою анатоμο-фізіологічними особливостями з розвитком дихальної недостатності, а також рядом супутньої патології, яка часто супроводжує даний віковий період життя дитини (О.М. Охотнікова, 2015; В.П. Костроміна, 2014). Серед них особливої уваги набувають патологічні синдроми нервової системи внаслідок перинатальних уражень центральної нервової системи (ПУЦНС). За даними літератури, ПУЦНС зустрічаються у 30,0 % доношених та майже у 70,0 % недоношених новонароджених. Ця патологія є провідною серед усіх хвороб нервової системи у дітей. Крім того, сучасні медичні технології виходжування дітей з низькою та екстремальною низькою масою тіла, з тяжкими вродженими вадами розвитку сприяють збільшенню дітей з неврологічною симптоматикою.

При поєднанні ОБ та ПУЦНС у дітей, спостерігається синдром взаємного патологічного обтяження, а саме: тривалий, ускладнений та рецидивуючий перебіг захворювання, незадовільна відповідь на «стандартну» терапію. При цьому, внаслідок особливостей перебігу запального процесу дихальних шляхів зі значним пошкодженням бронхіального епітелію створюються «ендогенні»

умови до формування хронічної респіраторної патології, включаючи розвиток бронхіальної астми.

Тому, враховуючи існуючу недосконалість та сучасний розвиток стратегії персоніфікованого підходу до лікувально - профілактичних програм для даного контингенту дітей, дисертаційну роботу Давиденко Олени Вячеславівни, яка мала на меті підвищення ефективності медичної допомоги дітям грудного віку з обструктивним бронхітом на тлі наслідків перинатальних уражень ЦНС шляхом з'ясування клініко - параклінічних особливостей коморбідних станів, удосконалення терапії та визначення групи ризику щодо первинної профілактики бронхіальної астми, можна вважати актуальною та своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в рамках науково - дослідної роботи педіатричних кафедр Харківського національного медичного університету МОЗ України «Медико - біологічна адаптація дітей із соматичною патологією в сучасних екологічних умовах» (номер державної реєстрації 0114U003393). Здобувач була співвиконавцем зазначеної роботи.

Головний зміст дисертації та його оцінка :

Дисертаційна робота написана українською мовою, викладена на 146 сторінках машинописного тексту та складається зі вступу, огляду літератури, розділу описання об'єкту і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел. Список використаної літератури містить 219 джерел, в тому числі 81 кирилицею та 135 латиницею. Роботу ілюстровано 26 таблицями та 22 рисунками.

У вступі чітко викладено актуальність проблеми, сформульовані мета та завдання дослідження, визначені об'єкт та предмет дослідження, описана новизна отриманих результатів дослідження та їх науково-практичне значення.

Розділ 1 «Огляд літератури» присвячений сучасним поглядам на проблему обструктивного бронхіту та ПУЦНС у дітей; висвітлені результати епідеміологічних досліджень та особливості механізмів патогенетичного взаємовпливу цих патологій; представлено можливості застосування та

механізми дії озонотерапії при захворюваннях респіраторної та нервової системи; методи прогнозування формування бронхіальної астми у дітей раннього віку з рецидивами обструктивного бронхіту. Аналітичний огляд літератури свідчить про достатню компетенцію автора в питаннях, що стосуються проблеми, яка вивчається, і виступає теоретичним обґрунтуванням доцільності проведення представленого наукового дослідження.

У розділі 2 «Матеріал та методи досліджень» наведені основні етапи і структура роботи, що свідчить про виважений методологічний підхід до проведення дослідження. Представлено ретельне описання розробленої автором методики озонотерапії в лікуванні дітей з ОБ. Описані сучасні й високоінформативні статистичні методи аналізу результатів дослідження. Обсяг використаних методів дослідження та статистичної обробки одержаних результатів відповідає поставленим задачам та сучасним вимогам.

Розділ 3 присвячено вивченню особливостей анамнезу дітей з ПУЦНС та аналізу факторів ризику розвитку даної коморбідної патології, неврологічних синдромів у дітей грудного віку. Автор ретельно аналізує анамнестичні та клінічні дані, статистично доводить значимість в структурі наслідків ПУЦНС такої неврологічної симптоматики як синдром рухових порушень у 60,3 % дітей, вегето-вісцеральної дисфункції — 42,4 % випадків, а також гідроцефального, судомного та синдрому затримки психомоторного розвитку — у 19,1 %, 15,0 % та 4,1 % пацієнтів відповідно. При визначенні особливостей імунного статусу обстежених дітей дисертантом відзначається відсутність відмінностей системного імунітету від типу неврологічного синдрому дітей основної групи, але вірогідне напруження гуморальної та фагоцитарної ланок.

Розділ 4 дисертаційної роботи присвячений вивченню ефективності озонотерапії у дітей з обструктивним бронхітом. Доведено, що озонотерапія у вигляді внутрішньовенних крапельних введень насиченого озоном фізіологічного розчину сприяє більш швидкій ліквідації обструктивного синдрому у дітей раннього віку, позитивно впливає на показники фагоцитозу, Ig A, IgM та інтерлейкінів – 4 і 8.

У розділі 5, який присвячено прогнозуванню розвитку бронхіальної

астми (БА) у дітей грудного віку з обструктивним бронхітом, автором залежно від імунологічних параметрів (IgE, IL-8), кількості еозинофілів та нейтрофілів периферійної крові, клінічних даних за допомогою математичної моделі розраховано показник ризику формування БА, який дозволяє визначити групи ризику дітей для своєчасного проведення лікувально-профілактичних заходів.

Висновки дисертаційної роботи впливають зі змісту роботу і узагальнюють теоретичну і практичну новизну проведеного дослідження.

Список використаних літературних джерел оформлений у відповідності до сучасних вимог.

Наукова новизна отриманих результатів.

Отримано нові наукові дані щодо наслідків ПУЦНС у дітей грудного віку та їх вплив на перебіг ОБ у дітей раннього віку. Доведено взаємозв'язок між ПУЦНС та затяжним, рецидивним та ускладненим перебігом ОБ у дітей грудного віку.

Вперше науково обґрунтовано доцільність та ефективність застосування озонотерапії в лікуванні обструктивного бронхіту на фоні неврологічних синдромів внаслідок ПУЦНС у дітей грудного віку. Встановлено позитивний вплив озонотерапії на регрес основних клінічних проявів ОБ, що супроводжувалось нормалізацією гуморальної, фагоцитарної ланок імунітету та цитокінів - інтерлейкіну -4 та інтерлейкіну -8.

Вперше розроблено математичну модель прогнозування бронхіальної астми у дітей грудного віку з урахуванням наявності неврологічних синдромів як наслідків перинатальних уражень ЦНС. Розроблено прогностичні критерії та коефіцієнти вірогідності формування БА у дітей груп ризику.

Практичне значення одержаних результатів.

Для удосконалення надання медичної допомоги дітям грудного віку з ОБ на тлі перинатальних уражень ЦНС вперше в практику охорони здоров'я запропонована прогностична модель розвитку бронхіальної астми з урахуванням неврологічних синдромів, що дозволило виділити групи високого ризику та своєчасно впровадити лікувально-профілактичні заходи.

Для покращення діагностики коморбідних станів у дітей з затяжним

перебігом ОБ доведена доцільність включення в комплекс обстежень ФЕГДС для виключення гастроєзофагеального рефлюксу, який визначено вірогідним фактором ризику розвитку обструкції у даної категорії дітей.

Для підвищення ефективності лікувально-профілактичних заходів у дітей з ОБ, які мали ПУЦНС в анамнезі, розроблено та запропоновано алгоритм призначення озонотерапії, що дозволило прискорити регрес клінічних симптомів ОБ .

На підставі катамнестичних спостережень дітей грудного віку з ОБ на тлі неврологічних уражень встановлено групи підвищеного ризику щодо розвитку БА.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Адекватність методичного підходу, обраного автором для досягнення поставленої мети, чітке формулювання задач дослідження, що відповідають меті роботи, достатній обсяг досліджень (106 дітей віком від 29 діб до 1 року з ОБ), сучасний рівень використаних стандартизованих методів дослідження (клінічних, інструментальних, імунологічних, математичних), репрезентативність вибірок статистичних сукупностей, адекватність застосованих методів статистичного аналізу та відповідність отриманих результатів сучасним даним літератури дозволяють вважати подані автором наукові положення, висновки і практичні рекомендації достовірними і науково обґрунтованими.

Відповідність автореферату змісту дисертації. Автореферат написаний відповідно до змісту дисертації, в повному обсязі відтворює матеріали і положення роботи, відповідає сучасним вимогам.

Основні результати дисертації. За матеріалами роботи опубліковано 13 наукових праць, у тому числі 6 статей у рекомендованих МОН України фахових виданнях (з них 2 одноосібно), 3 статті в іноземних виданнях, 2 патенти України на корисну модель, 2 тези у матеріалах науково-практичних конференцій, з'їздів, 1 інформаційний лист, 2 патенти України на корисну модель.

Недоліки дисертації і автореферату щодо їх змісту і оформлення.

Принципових зауважень до дисертації в цілому і до окремих її розділів не має. Але, на жаль, в дисертації зустрічаються поодинокі невдалі вирази, слова та побудова окремих таблиць. Відмічені недоліки хоч і утруднюють сприйняття, але не впливають на зміст, наукову і практичну цінність дисертації.

Для дискусії дисертантці пропонується дати відповіді на наступні запитання:

1. Чи проводилась корекція неврологічних порушень у обстежених дітей? Згідно катамнестичним спостереженням чи впливало призначення озонотерапії на неврологічну симптоматику, об'єм та/або тривалість медикаментозної корекції?
2. Спираючись на Ваш досвід застосування озонотерапії, які протипокази для даного методу лікування в цілому і для даної категорії дітей?
3. Які критерії для призначення озонотерапії у дітей з обструктивним бронхітом?

ВИСНОВОК:

Дисертаційна робота Давиденко Олени Вячеславівни «Особливості перебігу та прогнозу обструктивного бронхіту у дітей грудного віку з наслідками перинатального ураження центральної нервової системи» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення актуальної наукової проблеми педіатрії – підвищення ефективності лікування дітей грудного віку з ОБ на тлі наслідків ПУЦНС на підставі вивчення факторів ризику, клініко-патогенетичних особливостей перебігу захворювання та коморбідних станів, удосконалення терапії та створення прогностичної моделі розвитку бронхіальної астми у даної категорії дітей.

За актуальністю, науковою новизною, обсягом та методологією проведених досліджень, значимістю отриманих результатів дисертаційна робота відповідає вимогам 11 Постанови Кабінету Міністрів України „Про

порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” від 24 липня 2013 року № 567, які пред’являються до кандидатських дисертацій, а її автор гідний присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія.

Головний науковий співробітник відділення
захворювань органів дихання та респіраторних
алергозів у дітей ДУ «Інститут педіатрії, акушерства
та гінекології НАМН України»,
Головний позаштатний спеціаліст МОЗ України
зі спеціальності «дитяча алергологія»,
доктор медичних наук

Т.Р. Уманець

Підпис засвідчую, вчений секретар
ДУ «ІПАГ НАМН України»,
доктор медичних наук

В.С. Березенко